

Daně a účetnictví NNO

Upozornění: následující materiál se bohužel týká daní a účetnictví, tedy sektoru, který podléhá změnám až nezdravou rychlostí. Může se tedy hravě stát, že zanedlouho začnou platit nějaké "lepší zákony" :-)

Alena Janešová

Obsah

- 1 Administrativa v nově založené neziskovce
- 2 Povinnosti neziskovky, legislativa dotýkající se těchto institucí
- 3 Účetnictví a daňová evidence pro neziskovky
- 4 Daňová legislativa
- 5 Daňová přiznání a související dokumenty
- 6 Další daňové záležitosti

1 Administrativa v nově založené neziskovce

V rámci přednášky jsem hovořila především o běžně zakládáných občanských sdruženích.

Založení neziskovky → sepsání stanov → jejich schválení ministerstvem → přidělení IČ → neziskovka se stává daňovým subjektem.

Zřizovací výdaje – už ty je možné uplatnit jako výdaje tak, jak je definuje zákon o daních, neboť slouží na zajištění a udržení příjmů, nebo spíše fungování organizace. Do výše 60 000 Kč je lze rovnou dát do nákladů/výdajů.

Bankovní účet – zákon neukládá právnickým osobám mít bankovní účet. Pokud ovšem neziskovka bankovní účet má, přispívá to k transparentnosti organizace. *(Např. pokud někdo uvažuje o věnování finančního daru neziskovce, pokud ho předá bezhotovostním převodem, raději to udělá na účet organizace, než na osobní konto předsedy sdružení.)*

Registrace na FÚ – samozřejmě by se měla neziskovka registrovat ihned po založení na místně příslušném finančním úřadě, v praxi bývá postačující registrace při podání prvního daňového přiznání.

Také je třeba kalkulovat s tím, že i když samotná neziskovka působí v Brně, ale sídlo má řekněme v Ostravě, tak je její místní příslušnost v Ostravě. Právě s tím musí být společnost opatrná, když následně žádá o dotace a jiné finance od města, aby žádala o finance ve městě, kde má sídlo nebo provozovnu, jinak bude žádost automaticky zamítnuta.

Pokud má neziskovka zaměstnance na hlavní pracovní poměr, pak musí organizaci a zaměstnance zaregistrovat na příslušné zdravotní pojišťovně a správě sociálního zabezpečení a každý měsíc za zaměstnance podávat přehledy o výpočtu a platbách pojistného.

2 Povinnosti neziskovky, legislativa dotýkající se těchto institucí

Právní subjektivita občanského sdružení, nebo jiného typu neziskovky:

→ Neziskovka je právnickou osobou, tedy podléhá zákonu č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, část druhá – „Daň z příjmů právnických osob“

→ Být právnickou osobou dále znamená povinnost vést účetnictví. Požadavek vést účetnictví vyplývá jak ze zákona o daních (§ 18, odst. (7) *Poplatníci uvedení v odstavci 3 jsou povinni vést účetnictví tak, aby nejpozději ke dni účetní závěrky byly vedeny odděleně příjmy, které jsou předmětem daně, od příjmů, které předmětem daně nejsou nebo předmětem daně jsou, ale jsou od daně osvobozeny.*) a dále ze zákona o účetnictví, kde je hned v § 1, odst. (2) písm. a) uvedeno, že zákon se vztahuje na právnické osoby se sídlem v ČR, a následně § 4, odst. (1) říká, že Účetní jednotky uvedené v § 1 odst. 2 písm. a) a c) jsou povinny vést účetnictví ode dne svého vzniku až do dne svého zániku. Z těchto ustanovení vyplývá, že se ani malé občanské sdružení účtování nevyhne.

3 Účetnictví a daňová evidence pro neziskovky

Daňová evidence – dříve byla pro neziskovky použitelná a poměrně snadné řešení, dnes je z výše uvedených zákonných úprav patrné, že neziskovky daňovou evidenci používat nesmí, mj. také proto, že o ní zákon hovoří pouze v souvislosti s fyzickými osobami (§ 7b zákona o daních z příjmů fyzických osob).

Zákon o účetnictví umožňuje neziskovkám **vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu**, což znamená, že jednotka nemusí používat kompletní účtový rozvrh, postačí účtové skupiny (pokud činnost neziskovky nevyžaduje podrobnější členění), mohou spojit účtování v účetním deníku a v hlavní knize.

Zjednodušený rozsah účetnictví je tedy něco mezi daňovou evidencí a účetnictvím v plném rozsahu, je transparentní, tedy splňuje požadavky jak zákona o účetnictví, tak o daních, je zde možné velmi přehledně oddělit hlavní neziskovou a vedlejší hospodářskou činnost (dvojitá činnost neziskovek – hlavní se nedaní, hospodářská se chová stejně jako běžná činnost ziskové firmy) a různé druhy příjmů, které buď nejsou předmětem daně, nebo jsou od daně osvobozeny, což mj. usnadňuje vyplňování daňového přiznání.

Na přednášce někteří z Vás oponovali argumenty, že dříve založené neziskovky, které vedly daňovou evidenci, na účetnictví nepřešly. Z hlediska zákona to samozřejmě správné není, ale velmi záleží na formě, v jaké je evidence vedena (i zjednodušená evidence může být naprosto postačující, lze ji poměrně snadno převést na účetnictví ve zjednodušeném rozsahu) a také na správci daně, který má na starosti konkrétní organizaci.

4 Daňová legislativa

Neziskovka rozhodně neznamená, že nebude mít co danit! Zákon u těchto organizací rozlišuje **dvojitou činnost – hlavní neziskovou** (to je ta bohužel, příjmy na ni jsou většinou od daně osvobozené, nebo vůbec nejsou předmětem daně, proto se obecně vzato „nedaní“) a vedlejší, neboli tzv. **hospodářskou** činnost (to je ta činnost, kterou dělají všechny „normální“ firmy, aby vydělaly peníze).

Proto pan Zákon také vyžaduje u neziskovek účtování, aby se právě v soustavě účtů daly odlišit jednotlivé činnosti.

Co je předmětem daně?

§ 18, odst. 3:

U poplatníků, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání, **jsou předmětem daně vždy příjmy z nájemného, z reklamy a z členských příspěvků**.

V § 19, odst. (1), písm. a) jsou však osvobozeny příspěvky podle stanov!

Z hlediska zákona o daních z příjmů je neziskovou poplatník uvedený v § 18 odst. 8, tedy zájmová sdružení právnických osob, pokud mají tato sdružení právní subjektivitu a nejsou zřízena za účelem výdělečné činnosti, dále občanská sdružení včetně odborových organizací, politické strany a politická hnutí, registrované církve a náboženské společnosti, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, veřejné vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, školské právnické osoby podle zvláštního předpisu, obce, organizační složky státu, kraje, příspěvkové organizace, státní fondy a subjekty, o nichž to stanoví zvláštní zákon.

Za tyto společnosti se nepovažují obchodní společnosti a družstva, i když nebyly založeny za účelem podnikání.

Zjednodušeně řečeno je předmětem daně celá tzv. hospodářská činnost, která je ekvivalentem běžné činnosti ziskové firmy. Neziskovky mohou hospodářskou činnost používat k financování hlavní neziskové činnosti např. v případě potřeby finančně překlenout období mezi příjmy z dotací nebo členských příspěvků. Z tohoto důvodu je hospodářská činnost neziskovky daňově zvýhodněná a tím jsou neziskovky podporovány, aby si získávaly samy finanční prostředky na svou činnost.

Co není předmětem daně?

§ 18, odst. 4:

U poplatníků uvedených v odstavci 3 nejsou předmětem daně příjmy:

- a) z činností vyplývajících z jejich poslání za podmínky, že náklady na tuto činnost jsou vyšší, než příjmy (příklad: pořádání akce, na tu se vybere 20000, akce stála jen 15000, pak je zbylých 5000 předmětem daně)
- b) z dotací, příspěvků na provoz a jiných podpor z veřejných rozpočtů
- c) z úroků z vkladů na běžném účtu
- d) z úplatných převodů a úplatného užívání státního majetku mezi organizačními složkami státu a státními organizacemi, a z pronájmu a prodeje státního majetku, které jsou podle zvláštního právního předpisu příjmem státního rozpočtu.

§ 18, odst. 6:

Splnění podmínky v odstavci 4 a) se posuzuje za celé zdaňovací období podle jednotlivých druhů činností. Pokud jednotlivá činnost v rámci téhož druhu činnosti je prováděna jak za ceny, kdy dosažené příjmy jsou nižší nebo rovny než související výdaje, tak za ceny, kdy dosažené příjmy jsou vyšší než související výdaje, pak jsou předmětem daně pouze ty příjmy z jednotlivých činností, které jsou vykonávány za ceny, kdy příjmy převyšují související výdaje.

Příjmy zdaněné u zdroje.

Výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů

...případě neziskovky nejde ani tak o příjem, jako spíš o dosažení, zajištění a udržení fungování.

Do výdajů lze dát vše, co je prokazatelně nutné pro zajištění fungování (např. nájmy, jízdenky, mzdové náklady, kancelářské potřeby, účetní služby, nákupy pomůcek, které slouží k provozování hlavní činnosti, nákupy služeb, které souvisí s hlavní činností a mnoho dalších – do nákladů lze dát samozřejmě i výdaje na hospodářskou činnost, ale je nutné je v účetnictví zřetelně oddělit, jak je uvedeno výše).

Výdaje je třeba podložit dokladem, fakturou – u všech dokladů je třeba zachovat časovou

souvislost – tedy dát doklad do zdaňovacího období, ve kterém je vystaven. Dále je důležité si ohlídat, aby např. faktury byly vystavovány na jméno organizace (pokud jde o běžný daňový doklad, který obsahuje údaje o odběrateli) a ne na jméno fyzické osoby, byť ve sdružení vystupuje.

Pokud neziskovka vykáže ztrátu, nemůže ji uplatnit zpětně jako nákladovou položku, jako to dělají ziskové firmy.

5 Daňové přiznání a související dokumenty

Když skončí zdaňovací období – kalendářní či hospodářský rok, (kalendářní rok je od 1.ledna do 31.prosince, hospodářský rok je pak od 1.dne jakéhokoliv jiného měsíce, než je leden a trvá též 12 po sobě jdoucích měsíců), a uzavřou se účetní knihy, na konci vypadne **výsledek hospodaření** (zjednodušeně řečeno rozdíl mezi příjmy a výdaji).

Jako základ daně se vezme výsledek hospodaření za zdaňovací období (tento výsledek hospodaření vychází především z hospodářské činnosti, hlavní činnost často sestává z příjmů, které jsou od daně osvobozené, nebo nejsou předmětem daně), ke stanovení základu daně se používají ustanovení zákona o daních z příjmu § 23 – 33. Základ daně je možné upravit o položky snižující/zvyšující základ daně. Ze základu daně je následně počítána daňová povinnost.

Neziskovky mohou uplatnit ustanovení v §20 ke snížení základu daně:

§20 (Základ daně a položky snižující základ daně), odst. (7):

poplatníci v § 18, odst. 3 – ti, kteří nejsou založeni za účelem podnikání mohou základ daně zjištěný podle odstavce 1 (tedy podle § 23 -33) snížit až o 30 %, maximálně ale o 1 000 000 Kč. Takto získaná daňová úspora musí být vynaložena na hlavní činnost, a to v následujících 3 zdaňovacích obdobích.

Pokud těch 30 % je méně než 300 000 Kč, pak může společnost uplatnit 300 000 Kč, maximálně však do výše základu daně.

Veřejné vysoké školy mohou též snižovat o 30 %, maximálně do výše 3 000 000 Kč, pokud tuto úsporu použijí v následujícím zdaňovacím období ke krytí nákladů na vzdělávání. Pokud je 30% méně než 1 000 000 Kč, mohou odečíst 1 000 000 Kč, maximálně však do výše základu daně.

Kompenzace se následně použije v dalším roce – je dobré mít na hlavní činnosti rozvrženo, kam se ty uspořené peníze nasypaly. Uvede se to v příloze přiznání – kolik se odečetlo ze základu daně v posledním zdaňovacím období a jak se ta částka následně uplatnila v dalším zdaňovacím období.

Neziskovky dále mohou odečíst od základu daně poskytnuté dary – aspoň 2 000 Kč, maximálně 5 % základu daně (to jen pro informaci – neziskovky přece jenom dary spíš přijímají).

Neziskovka jako jakákoliv jiná právnická osoba podává na konci zdaňovacího období daňové přiznání k dani z příjmu právnických osob (každý rok je nový vzor formuláře!), a dále by měla podávat povinné přílohy – výkaz Rozvaha, Výkaz zisku a ztráty a přílohu.

Neziskové organizace mají vlastní formuláře těchto výkazů. Rozvaha se výrazněji neliší od výkazu pro běžné firmy (řeší aktiva a pasiva – tedy majetky a jejich zdroje financování),

výsledovka (Výkaz zisku a ztráty) se od běžného výkazu liší. Má „sloupeček“ navíc. Řeší náklady a výnosy a je zde odlišena hlavní a hospodářská činnost.

Poslední příloha obvykle řeší účetní metody ve firmě, způsoby oceňování a další skutečnosti.

V praxi obvykle postačí dodat dokument, který obsahuje základní informace o společnosti, název, sídlo, IČ, zodpovědné osoby, způsob vedení účetnictví, popsat činnost společnosti a dále zjednodušeně finance, které organizace získala, z jakých zdrojů, a na co byly vynaloženy. Pokud něco zbyde, ideálně ještě záměr s těmi financemi. Jak jsem, již uvedla, záleží na požadavcích správce daně.

Upravený základ daně se zaokrouhluje na celé tisíce dolů, z této částky se počítá výsledná daňová povinnost.

Sazba daně z příjmů právnických osob pro rok 2011 je **19%**.

Termín pro podání přiznání za rok 2010 byl nejpozději do 1.dubna 2011, obecně do konce prvního čtvrtletní následujícího po konci zdaňovacího období, za které se přiznání podává.

6 Další daňové záležitosti

Zpracováním daňového přiznání je možné na základě plné moci pověřit daňového poradce. Lhůta pro podání přiznání se tak prodlužuje o 3 měsíce.

Placení daně

Samotnou platbu daně je možné provést buď přímo na pokladně místně příslušného finančního úřadu, nebo bankovním převodem. Pokud platíte daň převodem, je třeba si zjistit číslo účtu daného finančního úřadu, předčíslí pro daň z příjmů právnických osob je 7704, jako variabilní symbol se obvykle používá IČ, všechny tyto informace jsou na dokumentu, který dostanete od finančního úřadu po zaregistrování plátce, případně jsou snadno k dohledání na internetu.

Dodatečné daňové přiznání, opravné daňové přiznání

Pokud se přiznání nestihne podat v termínu, rovnou se tam hodí penále 500 Kč. I tak se ale do přiznání při pozdním podání uvede, že je **řádné**.

Opravné přiznání se podává ještě ve lhůtě pro podání řádného přiznání a dodatečné po uplynutí lhůty pro podání řádného přiznání. Vždy se tam uvádí datum zjištění skutečností pro podání dodatečného, nebo opravného přiznání.

Pokud třeba víte, že fakt nestíháte, podejte přiznání s nulama, aby bylo aspoň podané, no a pak prostě dejte opravné. Co se neziskovek týče, většinou nemají žádnou daňovou povinnost, nebo ji mají jen minimální, a penále se platí z vlastní daňové povinnosti.

Neziskovky mohou být plátcí DPH, obvykle dobrovolní. DPH se neuplatňuje na hlavní činnosti, pouze na vedlejší hospodářské.

LITERATURA:

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví